

Az iskolai erőszak.

Napjainkban egyre többször hallhatunk az oktatási intézmények falain belül zajló erőszakról. Megelőzésük érdekében fontos megismerni azok kiváltó okait és elkerülésük lehetőségét.

Az oktatási intézményekben elkövetett zaklatásokat elkülöníthetjük verbális és fizikai agresszióra. A verbális agressziót vagy nem észlelik a tanárok vagy egyszerűen nem ismerik fel az adott helyzet lehetséges és igazságos megoldását. A fizikai erőszak általában az iskolákban zajló úgynevezett beavatási szertartásokhoz kötődik, amikor az új iskolapolgárokat a felsőbb évesek különféle játékos-megalázó feladatokkal látják el. Ezen tradíciókat sok iskolában egyfajta elnéző, beletörődő hozzáállással kezelik a tanárok. Megakadályozásukra nem sokat tudnak tenni, eszköztelennek érzik magukat.

A gyermekek sokféle durvaságot elkövetnek egymással, de ezek nem mind minősülnek erőszaknak. Egy részük inkább a zaklatással meghatározható, ez ugyanis egyfajta öncélú bántás, s ez megkülönbözteti a diákok közötti konfliktusok erőszakos rendezésétől, s a durvaságba hajló rangsorképző vetélkedésektől is.

Általában akkor beszélhetünk iskolai zaklatásról, ha a helyzet az alábbi három ismérvnek megfelel:

- a zaklató szándékosan, tudatosan, legtöbbször konkrét ok nélkül akarja bántani az áldozatot;
- a zaklatás ismétlődően, huzamosabb ideig zajlik;
- a zaklató és az áldozat között erőbeli, vagy hatalmi különbség van, ami miatt az áldozat nincs abban a helyzetben, hogy megvédje magát.

Az iskolai zaklatás rejtett formái, legalább akkora szenvedést okoznak az áldozatnak, mint a fizikai bántalmazás. Ezek egyfajta pszichikai terrornak minősülnek. Ilyen a megfélemlítés, a zsarolás, vagy amikor olyasmire kényszerítik az áldozatot, amit nem akar megtenni. De súlyos traumát okozhat a társas élettel kapcsolatos bántalmazások is: ilyenkor az áldozatot kiközösítik, levegőnek nézik, a kapcsolatai szétrombolásával fenyegetik. Vannak a zaklatásnak sajátos, indirekt formái is, amikor a kipécézett gyerekek jelen sem kell lennie

ahhoz, hogy áldozattá váljon: ilyen a rágalmazás, a pletykaterjesztés, a rosszindulatú szövegek vagy képek küldése vagy terjesztése mobiltelefonon vagy Interneten keresztül.

Az iskolai erőszak okai:

- a fiatalok többsége nem tudja a szabadidejét értelmesen eltölteni, nem ismerik a pihenés és lelki feltöltődés módjait, a közösségi élményszerzés lehetőségeit,
- kulturális különbségek vannak a család , az iskola tanárai illetve diákjai között,
- a média káros hatása érvényesül (erőszakkal teli filmek),
- a negatív családi minta, lelki és fizikai bántalmazás a családon belül, az elszenvedő az iskolában „egyenlítő”.
- rossz közéleti, utcai minták, a szülők és gyermekeik sem tudják a feszültségeket más módon levezetni,
- nagyfokú érzelmi bizonytalanság, általános értékvesztés,
- a diák látja az agressziót a szülő-tanár viszonyban, önagresszió.

Nem tudjuk pontosan, hogy az iskolai zaklatás a gyerekek mekkora hányadát érinti. A dolog természetéhez tartozik ugyanis, hogy az események a felnőttek előtt rejtve maradnak. A zaklatás gyakran olyan eldugott helyeken történik, ahol a felnőttek nem látják (mosdókban, öltözőkben, az iskolaudvar távoli zugaiban). Sajnos a felnőttek – szülők és pedagógusok egyaránt – hajlamosak alábecsülni a jelenséget. Pedig a téma kutatói vizsgálatokkal támasztják alá, hogy a rendszeresen zaklatott gyerekek aránya akár 10-15% is lehet. Ez azt jelenti, hogy minden osztályban lehet 2-3 olyan gyerek, akiknek a közösségében élmények és örömök helyett, folyamatos megpróbáltatásban és félelemben van része.

A zaklatóknak, erőszakoskodóknak nyilvánvalóan érdeke a titkolózás. Rossz arra gondolni, vajon miért nem szólnak a szemtanúk, miért nem kér segítséget időben az aktuális áldozat? A jelenséget övező titok a dolog lényegéhez tartozik: a problémát ugyanis a félelem tartja fenn. A gyerekek nem bíznak abban, hogy a felnőttek megvédhetik őket, hiszen nem lehetnek mindig mellettük. Ráadásul az árulkodás, a „spiclikedés” a gyermekközösségekben szinte megbocsáthatatlan bűnnek számít. Pedig a leghatékonyabban a többi gyerek léphetne közbe. Ha a passzív szemlélők az áldozat mellé állnának, képesek lennének leállítani zaklatást vagy akár a fizikai erőszakot is. A zaklató elveszítené támogató közönségét, s így az egész akciója értelmetlenné válna. De minél magabiztosabbak a zaklatók, a gyerekek annál jobban félnek, hogy ők is áldozattá válhatnak. Akár együtt éreznek az áldozattal, akár nem, a legbiztonságosabbnak az tűnik ha csendben maradnak, sőt a csoportthatás folytán néha csak kárörvendően szemlélik vagy inkább a zaklatót támogatják.

Nyilvánvaló, hogy a felelősség elsősorban a felnőtteké. Azokban az iskolákban lehet visszaszorítani az erőszakot, ahol a gyerekekre valóban egész nap, mindig és mindenhol, tudatosan figyelnek. Ahol törekednek arra, hogy a gyerekek ne unatkozzanak. Ahol világosak és egyértelműek a szabályok, ahol a szabályszegésnek következményei vannak, ahol nem tűrik el a zaklatás és erőszak semmilyen formáját. Ahol törekednek az összetartó, szolidáris közösség kialakítására és fenntartására. Természetesen mindez nem lehet igazán hatékony a szülők támogatása nélkül.

Mit tehetünk a megelőzés érdekében?

A szülők és a pedagógusok feladatai:

- A legfontosabb amit a szülő és a pedagógus megtehet, hogy figyel gyermekre, és észreveszi, ha baj van. A kedvetlenség, az iskolába járás elleni tiltakozás, a tanulmányi eredmény romlása, az evési, alvási problémák, fejfájás, gyomorfájás azt jelzi, hogy a gyermeknek valamilyen komoly, az erejét meghaladó gondja van az iskolával. Beszéljen a gyermekkel, derítse fel a helyzetet! Ha zaklatásról vagy erőszakról van szó, mindenképpen mondják el az osztályfőnöknek! Beszéljék meg, milyen intézkedéseket tud és akar tenni! Ha úgy érezi, hogy a pedagógus nem veszi komolyan a problémát, beszéljen az iskola igazgatójával is, ha az iskola láthatóan nem tudja vagy nem akarja megvédeni a gyereket, akkor vigyék át másik iskolába, ahol tiszta lappal indulhat.
- Csapatmunka a tanárok között, a szülők és a tanárok között, bevonva a diákokat is.
- Következetes és állandó tanári felügyelet
- Értelmes szüneti tevékenység: asztalitenisz, udvari lehetőségek kihasználása.
- A „mi” érzés erősítése: kórus, zenekar, sport, túra, táborok szervezése.
- A tanárok közötti rendszeres megbeszélések.
- A diákok felelősségtudatának erősítése.
- Azonnali, konzekvens és világos reakciók.
- Számítani kell arra is, hogy a súlyosabb esetekben a hatóságok értesítésére is sor kerülhet.

Megtörtént eset a Monori Rendőrkapitányság illetékességi területén

2010. márciusában történt, hogy középiskolások egy 16 éves kislányt megaláztak.

A történet úgy kezdődött, hogy K. Kata nem jött ki az egyik osztálytársával K. Olgával, akivel már többször került szóváltásba.

Az egyik nap a tanítási órák után valaki szólt K. Katának, hogy menjek ki az épület elé, mert valaki beszélni akar vele. Amikor kiért észrevette, hogy kint áll négy ember, majd K. Olga is odament.

Ezek után a négy személy elkezdett kötekedni, hogy K. Kata miért szólt be az egyik lánynak -ami egyébként csak egy kitalált indok volt- mire K. Kata közölte, hogy nem is ismeri azt a jelen lévőt, akinek állítólag beszólt. Bement a táskájáért, majd elindult az állomásra az egyik barátnőjével, aki később magára hagyta.

Az állomás előtt a váróteremnél már ott várta K. Olga és barátai.

K. Kata félre ment az épületek mögé K. Olgával és még két másik lánnyal, a többiek pedig követték őket.

Az egyik lány szóban elkezdett kötözködni, majd felvett egy botot, elkezdte tördelni, és közölte K. Katával, hogy három választása van:

Az egyik, hogy orálisan elégítse ki a haverjukat, aki szintén ott volt K. Olgával, a másik, hogy letérdel K. Olga elé és bocsánatot kér, a harmadik, hogy mindegyiküktől kap egy pofont, mindezeket pedig videóra fogják venni.

K. Kata mondta, hogy nem térdel le, erre K. Olga eltörte a botot, odament belekapott a hajába, mire a földre került.

K. Kata mondta, hogy nem fog visszaütni, ekkor azonban egy másik lány megrugdosta az oldalán, aki a haját tépte és elkezdte húzni a földön.

A sértett felállt, újra megfogták a haját és tépték, bele akartak rúgni a szájába, azonban a sértettnek sikerült védenie az arcát.

K. Kata fel akart állni, de nem engedték, belerúgtak és K. Olga odahúzta maga elé, majd letérdeltették, és kényszerítették, hogy kérjen bocsánatot tőle.

Aki megütötte az is követelte, hogy elé is térdeljen le és kérjen bocsánatot. Egyben megfenyegették, ha nem teszi meg, akkor ledugják a fadarabot a száján.

Ezt követően mindenki elé le kellett térdelnie a K. Katának és bocsánatot kellett kérnie egyesével.

Az eset nagyon megdöbbentő.

Fontos lenne tudatosítani a fiatalokban, ha bármiféle problémájuk van, akkor kérjenek segítséget. Mára a történet első mozzanatában szólni kellett volna az ott lévő pedagógusnak, illetőleg a szülőknek, hogy hatékonyan tudjanak közbe lépni.

Továbbá hangsúlyozom, hogy a fiatalok részére fontos lenne a DADA oktatás, melynek keretében felhívják a figyelmüket a négy alapelvre

- 1) Ismerd fel a veszélyt
- 2) Mondj nemet
- 3) Menj el
- 4) Kérj segítséget, szólj valakinek

Ami a legfontosabb, hogy a fiatalok részére konfliktus kezelő tréningek, illetőleg önismereti tréningek szervezése szinte elengedhetetlen önszerveződő kortárs csoportok keretében.